

OKRES PIERWSZY.

1. Kościół parafialny w Tarnowie podniesiony do godności kolegiaty.

W miarę wzrostu miasta Tarnowa i jego ludności, dawała się czuć coraz bardziej potrzeba obszerniejszego i okazalszego, godności miasta bardziej odpowiedniego, domu Bożego, tudzież liczniejszego duchowieństwa do sprawowania pieczy dusz parafii tarnowskiej.

Potrzebę tę znał Jan z Tarnowa, wojewoda sandomirski, a że był dbałym o pomnażanie chwały Boga i nie żałował na ten cel fortuny swej, więc też w uwzględnieniu prośb jego, wydał Piotr Wysz z Radolina herbu Leszczyce, biskup krakowski, przywilej w Krakowie dnia 17. kwietnia 1400. r., którym podniósł kościół parafialny tarnowski pod wezwaniem Narodzenia Najśw. Maryi Panny do godności kolegiaty, ustanawiając w niej trzy prałatury: prepozyturę, kustodyę i primiceryat, czyli kantoryę, tudzież dwie kanonie prebendarskie, w ten sposób, iż dotychczasowy proboszcz tarnowski miał zostać prepozytem, ten zaś duchowny, który pobierać będzie dziesięciny i czynsze z wsi Biały (kapelan kaplicy Bożego Ciała, czyli Św. Krzyża), kustoszem, pleban kościołka Św. Marcina przy zamku tarnowskim primicerjuszem, prebendaryusz kaplicy Panny Maryi na zamku tarnowskim i altarysta ołtarza Św. Bartłomieja mieli być kanonikami prebendarzami nowo ufundowanej kolegiaty ¹⁾.

O obowiązkach, włożonych powyższym przywilejem na każdego z wymienionych prałatów i kanoników, pomówimy na innem miejscu, tu nadmienimy tylko, że prawo patronatu i prezenty wszystkich powyżej wzmian-

¹⁾ Archiwum Sławuckie T. II. N. 80.

kowanych prałatur i kanonii przyznawał ów przywilej Janowi z Tarnowa, wojewodzie sandomirskiemu i jego prawnym następcom płci męskiej z rodu Leliwitów ¹⁾.

Nie poprzestał na tem Jan z Tarnowa. Równocześnie zabrał się on do budowy nowego murowanego Domu Bożego, której to budowie poświęcimy obszerny osobny ustęp, obecnie zaś wypada nam pomówić dla utrzymania wątku opowiadania

2. O kapitule kolegiaty tarnowskiej.

Wszyscy pomienieni wyżej dostojnicy kolegiaty tarnowskiej tworzyli w myśl postanowień powyższego przywileju biskupiego kolegium i obowiązani byli: mieszkać stale w Tarnowie, brać udział w wykonywaniu służby Bożej na modłę, przepisaną dla kononików katedralnych krakowskich i codziennie siedm godzin kanonicznych, a mianowicie: jutrznię, prymę, tercyę, sekstę, nonę, nieszpory i kompletoryum, zaś w niedzielę po nieszporach, albo w następnym wolnym dniu, wigilie za zmarłych donośnym głosem odśpiewywać. Każdy z powyższych prałatów i kanoników miał swego wikarego, a prepozyt miał dwóch wikarych. Sześciu wikarych ówczesnych nazywało się wikarymi podręcznymi (vicarii manuales), tj. że każdy z nich zawisłym był od swego prałata, względnie kanonika, będącego jego patronem ¹⁾.

Do kolegium tego, zwanego kapitułą większą (capitulum maius), którego przewodniczącym był prepozyt, a zastępcą przewodniczącego najstarszy obecny prałat, weszli z biegiem czasu: od r. 1415 kanonik prebendarz tytułu „Rozesłania Apostołów“, zwany także kanonikiem łukowskim, od r. 1498 kanonik prebendarz tyt. Św. Barbary, od r. 1622 kanonik prebendarz tyt. N. P. Maryi na Burku, od r. 1623 kanonik kaznodzieja 1-mi ministerii tyt. Św. Mikołaja, od r. 1647 scholastyk prałat, od r. 1660 dziekan prałat, od r. 1663 kanonik fundi Książnice tyt. Św. Karola Boromeusza, od r. 1682 kanclerz prałat, od r. 1685 kanonik spowiednik tyt. Św. Anny, od r. 1695 archidyakon prałat, od r. 1698 kanonik fundacyi Góreckiego, od r. 1700 kanonik fundacyi Zontakiewicza, t. zw. fundi Kalemby, albo tyt. N. P. Maryi z góry Karmelu, od r. 1757 kanonik rektor kolonii akademickiej w Tarnowie (nie uznanego przez kapitułę tytułu „Bł. Jana Kantego“) i od r. 1773 kanonik kaznodzieja 2-di ministerii tyt. Przemienienia Pańskiego, razem więc 7 prałatów i 12 kanoników.

Prócz powyższych byli także od czasu do czasu, począwszy od r. 1693, mianowani przez biskupów krakowskich kanonicy bez tytułów, t. zw. gra-

¹⁾ Archiwum Sławuckie. T. II. N. 80.

cyaliści, czyli honorowi; tym jednak wyznaczano tylko miejsce w stallach kolegiaty, bez prawa głosu na posiedzeniach kapituły.

Każdy prałat i kanonik był obowiązany zaraz po instalacji i złożeniu przepisanej przysięgi na kapitule generalnej uiszczyć na ręce prokuratora kapituły opłatę, zwaną „cappales“, która w różnych czasach była różną. W roku 1754 uchwalono wysokość onejże dla prałatów na 5, a dla kanoników na 3 czerwone złote (dukaty)¹⁾, a w roku 1774, kiedy liczba kanoników honorowych wzrastać poczęła, postanowiła kapituła, iż i ci kanonicy uiszczać mają „cappales“, opłatę, wynoszącą połowę opłaty, płaconej przez kanoników gremialnych, a więc w kwocie 30 Złp.²⁾.

Strojem prałatów i kanoników kolegiaty tarnowskiej była „dalmucya“, wierzchnia, czarna, długa szata, z szerokimi rękawami, poniekąd togę krojem przypominająca. Kołatali prałaci i kanonicy tarnowscy o odpowiedniejszą dla swej godności odznakę i starania ich zostały pomyślnym uwieńczone skutkiem. Albowiem bullą Kurii rzymskiej z 7. listopada 1690. r. pozwolono najpierw prepozytowi tarnowskiemu używać odznak pontyfikalnych, następnie zaś za staraniem Jana Kantego Wosińskiego, prepozyta infułata i officyała tarnowskiego, wydał Kajetan Sołtyk, biskup krakowski, w dniu 18. grudnia 1759. r. przywilej, którym pozwolił prałatom i kanonikom tarnowskim po wieczne czasy używać rochet i mantolet³⁾, a kapituła uchwaliła w dniu 24. października 1763 r., iż prałaci i kanonicy mają nosić rochety i mantolety w niedziele i święta uroczyste w czasie od Św. Wojciecha aż do święta poświęcenia kościoła, na dzień 8. września przypadającego, zaś od tego święta aż do Św. Wojciecha używać tylko półrochet⁴⁾.

Dla zamanifestowania tej ścisłej braterskiej jedności, która łączyła wszystkich członków kapituły, uchwalono na kapitule, w r. 1694 odbytej, iż każdy prałat i kanonik na wiadomość o śmierci któregoś z współbraci miał odprawić trzy msze św. za spokój jego duszy⁵⁾.

Lubo aktami fundacyjnymi, szczególnie z 15. i 16. stulecia, zobowiązani byli prałaci i kanonicy tarnowscy do stałego zamieszkiwania przy swej kolegiacie w Tarnowie, to jednak w praktyce rzecz się miała inaczej.

Prałaci i kanonicy mieli bowiem, jak to za dawnych czasów wszędzie było w zwyczaju, po kilka dostojenstw i beneficjów kościelnych i w Tarnowie rzadko i krótko przebywali, ba nawet na kapituły generalne nie zawsze się zgromadzali w komplecie, przeszkadzani licznymi obowiązkami, złemi drogami, wylewami wód lub „inkursyą“ nieprzyjacielską.

Aby temu, bądź co bądź nieprawidłowemu, stanowi rzeczy zaradzić, postanowiła kapituła, iż prałaci i kanonicy mają kolejno mieszkać przy kolle-

¹⁾ Acta capitularia Collegiatae Tarnoviensis T. II. str. 81., ²⁾ T. II. str. 220., ³⁾ T. II. str. 120., ⁴⁾ T. II. str. 152., ⁵⁾ T. I. karta 102.

giacie, a to każdy przez jeden tydzień. Następnie w dniu 3. czerwca 1619 ta kolejna rezydencya w Tarnowie każdego z prałatów i kanoników na jeden miesiąc ustanowioną została ¹⁾. Jednak mimo tego, że kolegiata tarnowska miała tak znaczną liczbę prałatów i kanoników, mimo tego, że za niespełnienie tego obowiązku miesięcznego rezydowania w Tarnowie ustanowione były kary pieniężne, nie można było nieprawidłowości w tym względzie stanowczo zapobiedz.

Próbowano użyć w tym kierunku i środków zachęty do należytego spełniania tego obowiązku rezydencji. Mianowicie ks. Andrzej Trzebiecki, biskup krakowski, wizytując kolegiatę tarnowską w dniu 17. sierpnia 1669 r., postanowił, iż najlepiej ze wszystkich kanoników tarnowskich uposażony kanonik, t. zw. łukowski, miał ze swych dochodów dawać co roku po 300 Złp. do rozdziału między tych prałatów i kanoników, którzy pilnie dopełniać będą obowiązku rezydencji ²⁾. Nadto i ks. Albert Karol de Ksente Galemski, zmarły w r. 1660, prepozyt tarnowski, zapisał kanonikom rezydującym sumę 1600 Złp. na stały roczny dochód 128 Złp. ³⁾, wreszcie ks. Jan Kanty Wosiński, zmarły w r. 1761 prepozyt infułat tarnowski, zapisał im również na stały roczny dochód sumę 10000 Złp. ⁴⁾.

Kapituła była zarządczynią i bezpośrednią opiekunką kolegiaty tarnowskiej. Jak chlubnie wywiązywała się ona z tego trudnego zadania, zobaczmy na innem miejscu.

O sprawach kolegiaty, swych własnych i niższego kleru, radziła kapituła na zgromadzeniach t. zw. kapitułach, albo generalnych, zwykle dnia 9. września każdego roku odbywanych, albo na kapitułach partykularnych, zwoływanych w miarę potrzeby, nawet kilka razy w przeciągu roku. Posiedzenia te odbywały się w kościele kolegiackim lub w skarbcu kościelnym, a kanonicy przybywali na nie w pełnym stroju kanonickim. Nieobecni bez ważnego, usprawiedliwiającego powodu, płacili kary pieniężne. Do spisywania uchwał, na posiedzeniach kapituły zapadłych, wybierała kapituła notaryusza albo z pośród niższego kleru, jak to miało miejsce w r. 1619, a naówczas płaciła ona notaryuszowi 9 Złp. na każdej kapitule generalnej (na ten cel dawał prepozyt 3 Złp., reszta zaś prałatów i kanoników po 1 Złp.), albo też wyznaczała do tej czynności z grona swego kanonika, zwykle najmłodszego latami służby przy kolegiacie.

Wybierała też kapituła z grona swego prokuratora, a w czasach późniejszych, szczególnie w 18. stuleciu, dodawała mu do pomocy wiceprokuratora z pośród niższego kleru. Obowiązkiem prokuratora było: wydobywanie dochodów, na cele kolegiaty i jej duchowieństwa przeznaczonych, zabez-

¹⁾ Acta capitul. Colleg. Tarnov. Tom I. karta 90. ²⁾ T. I. karta 97. ³⁾ T. II. str. 40 72 i 94., ⁴⁾ T. II. str. 160.

pieczanie sum fundacyjnych na dobrach wiejskich lub miejskich, wogóle załatwianie spraw kościelnych natury prawnej i finansowej.

Poznawszy ustrój. prawa i obowiązki kapituły kolegiackiej w Tarnowie, przechodzimy obecnie do poszczególnych jej członków, przeplatając rozprawę o nich opowiadaniem o innych ważnych zdarzeniach, do kolegiaty naszej się odnoszących.

3. Prepozyt kolegiaty.

Pierwszym prepozytem tarnowskim, wedle przywileju Piotra Wysza, wyżej wspomnianego, miał być dotychczasowy pleban tarnowski.

Był on pierwszym dostojnikiem kolegiaty, a do jego obowiązków miały należeć: zarząd kościołem, piecza dusz, instalowanie prałatów, kanoników i ich wikarych, instytucja i destytucja wikarych i altarystów, sądownictwo duchowne nad nimi, zarząd służbą Bożą i dochodami kościoła i sądownictwo nad całym duchowieństwem tarnowskim, w sprawach cywilnych do sumy 6 Złp. zapozwanem ¹⁾.

Na prośbę Jana z Tarnowa, wojewody krakowskiego, Wojciech Jastrzębski, biskup krakowski i kanclerz koronny, przywilejem, w Krakowie dnia 9. maja 1416. r. wydanym, powierzył prepozytowi tarnowskiemu sądownictwo cywilne nad całym duchowieństwem kolegiaty w sprawach do 10 grzywien, a nadto za zgodą archidyakona krakowskiego nadał mu prawo wizytowania kościołów parafialnych w: Skrzyszowie, Szyrwaldzie, Zalasowie, Porembie, Lisiej górze i Łękawicy ²⁾.

Następnie Piotr Gamrat, arcybiskup gnieźnieński i biskup krakowski, na prośbę Jana hr. z Tarnowa, kasztelana krakowskiego, przywilejem, w Krakowie dnia 12. maja 1542. r. wydanym, uwalniając ponownie prepozyta od sprawowania pieczy dusz w parafii tarnowskiej i wkładając ją na kolegium wikaryuszy, powiększył władzę sądowniczą prepozyta, powierzył mu bowiem sądownictwo w sprawach, toczących się między duchownymi kolegiaty w Tarnowie i kościołów parafialnych w Skrzyszowie, Szyrwaldzie, Zalasowie, Porembie, Lisiej górze, Łękawicy, Wierchosławicach, Zasowie i Żdźraru, tudzież między mieszkańcami tych gmin i wsi Wiewiórki, do sądownictwa kościelnego należących, aż do 80 grzywien, w sprawach potwierdzania testamentów do 30 grzywien i nadał mu moc udzielania dyspenzy do zawierania małżeństw w czasach zakazanych.

Przyznał mu zarazem prawo wizytowania wyżej wymienionych dziewięciu kościołów parafialnych z władzą wydawania zarządzeń przeciw spo-

¹⁾ Archiwum Sławuckie T. II. N. 80. ²⁾ T. II. N. 106.

strzeżonym przez siebie w czasie wizytacji wykroczeniom; upoważnił go wreszcie do mianowania tymczasowych administratorów dla powyższych kościołów, w razie opróżnienia się beneficjum i do czynienia zarządzeń, aby nowy pleban na opróżnione beneficjum w czasie prawnym był instalowany ¹⁾.

To zarządzenie biskupa Piotra Gamrata potwierdził Samuel Maciejowski, biskup krakowski, dnia 19. maja 1546. r. ²⁾.

Piotr Tylicki, biskup krakowski, powiększył ponownie w roku 1616 jurysdykcyę prepozyta tarnowskiego przez poddanie jej kościołów w Ryglicach, Tuchowie, Piotrkowicach, Pleśnie, Jodłowie, Zbylitowskiej górze i Jurkowie. Jan Małachowski, biskup krakowski, dodał nadto nowo zbudowany kościół w Luszowie, a wreszcie 31. marca 1686 pozwolił prepozytowi nosić rochetę ³⁾.

Bullą Kuryi rzymskiej z dnia 7. listopada 1690. r. przyznano prepozytom tarnowskim tytuł infułata (Praepositus Infultatus) z prawem używania pontyfikaliów, jak infuły, pastorału itd. w okręgu ich officyałatu ⁴⁾, a Jerzy Albrecht Świnka Denhoff, biskup krakowski, pozwala im używać pontyfikaliów i po za tym okręgiem ⁵⁾.

Ojciec św. Klemens XI. bullą z dnia 17. maja 1704. r. przydał prepozytowi infułatowi, Drowi Piotrowi Stanisławowi Orłowskiemu, na jego prośbę i ze względu na jego wiek i stan zdrowia, koadjutora do sprawowania jego obowiązków urzędowych w charakterze zastępcy ⁶⁾.

Kazimierz Pomian Łubieński, biskup krakowski, poddał kościół w Dąbrowie, wraz z filialnym kościołem w Radgoszczy, władzy wizytacyjnej prepozyta tarnowskiego ⁷⁾.

Wobec tych praw i prerogatyw, przyznanych prepozytowi infułatowi, uchwaliła kapituła tarnowska na kapitule generalnej w dniu 9. września 1700. r. zbudować dlań w kollegiacie po prawej stronie chóru katedrę, nieco wyższą, niż zwykłe stalle ⁸⁾.

Kajetan Ignacy Sołtyk, biskup krakowski, wydał w roku 1759 w Warszawie przywilej, w którym, potwierdzając przywileje Piotra Gamrata i Samuela Maciejowskiego o powiększeniu władzy naszego prepozyta, rozszerzył tę władzę jeszcze więcej, poddał bowiem wizytacji prepozyta tego kościoły, wymienione na synodzie w Lubieniu w tytule: „O prepozyturze tarnowskiej“ i o których wyżej wspominaliśmy. Nadał mu zarazem władzę instytuowania duchownych w kościołach, władzy jego podległych, sądenia spraw tych

¹⁾ Archiwum Sławuckie T. V. N. 314. ²⁾ Archiwum Sławuckie T. V. N. 341. ³⁾ Acta venerabilis Capituli Minoris Tarnov. str. 27—37 i Acta capit. T. I. karta 83. ⁴⁾ Acta Capitularia Collegiatae Tarnoviensis T. I. karta 93. ⁵⁾ Acta Capitularia Collegiatae Tarnoviensis T. I. karta 150. ⁶⁾ Acta Capitularia Collegiatae Tarnoviensis T. I. karta 153—158. ⁷⁾ Acta venerabilis Capituli Minoris Tarnoviensis str. 27—37. ⁸⁾ Acta Capitularia Collegiatae Tarnoviensis T. I. karta 141.

kościółów w granicach poprzednio zakreślonych, potwierdzania testamentów aż do sumy 3000 Złp., sądzenia spraw małżeńskich między biednymi, z wolnością wnoszenia rekursów do sądu biskupiego od wyroków co do rozdziału od stołu i łoża, władzę przytrzymywania i dostawiania do sądu biskupiego kapłanów, opuszczających miejsce swego przeznaczenia i błakających się lub też dopuszczających się wykroczeń; nadał mu moc udzielania dyspens od postu dla prawdziwie chorych w czasie wielkiego postu, potwierdzania spowiedników nadzwyczajnych z pomiędzy kleru zakonnego, tudzież wybierania sobie zastępcy (iudicem surrogatum) do sądzenia spraw, notaryusza i innych urzędników konsystorskich ¹⁾.

Z tytułu przyznanej prepozytowi władzy był on officyałem biskupim i tytułu „officialis“ używali prepozyci tarnowscy stale od r. 1579 ²⁾ do r. 1782, a więc przez 203 lat. W roku 1782, obok prepozyta infułata, spotykamy już osobnego officyała generalnego tarnowskiego, a jest nim ks. Jan de Duvall, Dr. ob. praw, późniejszy biskup tarnowski ³⁾.

Sprawy swego zakresu działania załatwiali prepozyci tarnowscy w kancelaryi konsystorskiej, w budynku prepozytury pomieszczonej. Księgi konsystorskie (acta consistorii) spisywał i wypisy z nich wydawał ks. notaryusz, zazwyczaj z upoważnieniem Stolicy Apostolskiej (Sacra Autoritate Apostolica Notarius publicus), którego, podobnie jak i instygatora, oskarżyciela z urzędu i personal kancelaryjny wybierał sobie sam prepozyt. Wyroki wydawał i sprawy, do konsystorza wpływające, załatwiał sam prepozyt lub wybrany przez niego z pośród prałatów tarnowskich zastępca (iudex surrogatus).

Poznawszy prawa i obowiązki prepozytów tarnowskich, przypatrzmy się, jakie było ich uposażenie.

Wedle Długosza ⁴⁾ uposażenie to tworzyły:

- a) Folwark w przedmieściu tarnowskim, półtora łanu frankońskiego mierzący i ciągnący się od wału miejskiego, aż do wsi Krzyża (dziś folwark ten, pod nazwą „Infułacki“, jest własnością gminy miasta Tarnowa);
- b) dziesięcina z gruntów ornych w obszarze pięciu łanów nad rzeką Białą, powstałych z pastwisk, które początkowo służyły do wspólnego użytku wszystkich mieszkańców, wartająca rocznie ośm grzywien;
- c) meszne, jedną miarę pszenicy i jedną miarę owsa, czystem ziarnem z każdego łanu w przedmieściu tarnowskim (Zawału), które w górnej części obejmowało 28 łanów, w dolnej zaś części 15 łanów i 1 przęt, tudzież z jednej roli w tem przedmieściu dziesięcina lub zamiast niej co roku 1 ferton szerokich groszy pragskich (= $\frac{1}{4}$ grzywny);

¹⁾ Acta Consistorii Tarnoviensis a. a. 1749—1762. ²⁾ Archiwum miasta Tarnowa N. 46.

³⁾ Acta Capituli Collegii Tarnoviensis, T. II. ⁴⁾ Liber beneficiorum diocesis Cracoviensis T. I. str. 604—616.

- d) dziesięcina z wsi Grabarki (Grabówki), poza przedmieściem tarnowskiem leżącej i mierzącej 6 łanów, a mianowicie po jednej miarce pszenicy i jednej miarce owsa z każdego łanu;
- e) dziesięcina taka sama z 6 łanów wsi Rzędzina;
- f) dziesięcina snopkowa z folwarku w Gumniskach, wartości około dziesięciu grzywien rocznie i meszne z 4 łanów i 2 morgów kmiecyh po 1 miarce pszenicy i 1 miarce owsa z każdego łanu, a wreszcie mszalne z 3 zagród po 2 grosze, a z 1 zagrody po 1 groszu co roku;
- g) dziesięcina pieniężna w łącznej rocznej sumie 1 grzywny 17 groszy z łąk, które niegdyś były własnością dziedziców Tarnowa, a które następnie zamieniono na grunta orne i rozdzielono między mieszczan tarnowskich;
- h) mszalne po 1 grzywnie z każdego kmiecego łanu wsi Krzyża, obejmującej siedm łanów kmiecyh;
- i) meszne z 8 łanów kmiecyh w wsi Klikowie po 17 skotów 1 groszu z każdego łanu rocznie;
- j) najlepszy w Tarnowie dom z potrzebnymi oficynami, między cmentarzem kolegiackim, a murami miejskimi położony (dziś Nr. k. 14. Śródmieście).
Do powyższego uposażenia, które pierwotnie było uposażeniem proboszczów tarnowskich, a które następnie pobierał prepozyt, dodano później:
- k) Dambrowę (Dąbrowkę infułacką), wieś pod Górą zbylitowską, przy rzekach Białej i Dunajcu położoną, prawem własności, o 8 łanach kmiecyh, z których dawano prepozytowi co roku po 1 kopie groszy, po 30 jaj i po dwie miarki owsa z łanu, nadto w czasie żniw poddani na pola prepozyta wysyłali po dwoje ludzi z sierpami, a osadnicy z jednym sierpem do roboty; żołędzie w lasach tamtejszych spasali poddani trzodą prepozyta; młyny na Dunajcu uiszczały mu miarki, a karczmarz płacił rocznie 1 grzywnę;
- l) wreszcie z tytułu dochodów, odstąpionych wikaryuszom tarnowskim, płacili prepozytowi co roku: kustosz 4 grzywny, kanonik łukowski 4 grzywny, kanonik tyt. P. Maryi na zamku tarnowskim 4 grzywny i kanonik tyt. Św. Bartłomieja 2 grzywny.

Pierwszą tę prałaturę tarnowską dzierżyli z biegiem czasu ¹⁾:

1) Mirosław (pierwszy znany proboszcz tarnowski) . . .	1329
2) Mikołaj (ostatni proboszcz, a pierwszy prepozyt) . . .	1400
3) Marcin	1403
4) Jan Rafał, hr. na Tarnowie, kanonik krakowski . . .	1448

¹⁾ Lata w spisie duchowieństwa oznaczają datę, pod którą nazwisko duchownego wspominają znane nam źródła.

- 5) Mikołaj z Radłowa 1457
- 6) Dr. Paweł z Zalesia, kanonik krakowski 1498
- 7) Mikołaj Zamojski, prepozyt wojnicki, kantor sandomirski,
kanonik krakowski, referendarz i sekretarz królewski . . . 1514, 1530
- 8) Jan hr. na Tarnowie, kanonik krakowski, nominat na bi-
skupstwo przemyskie 1532, 1537
- 9) Franciszek Molenda z Tarnowa (zwany Patryotą ?) . . . 1542, † 1552
- 10) Marcin Łyczko 1556, 1578
- 11) Jakub Dunin Spoth 1579
- 12) Roch Żardecki
- 13) Krzysztof Kazimirski, nominat na biskupstwo kijowskie od 1585—¹²/₃ 1599
- 14) Kasper Branicki, kanonik krakowski od ²⁶/₉ 1599—1602 †
- 15) Albert Ziemięcki od ²³/₈ 1602—
- 16) N. książę Ostrogski, syn Janusza ²)
- 17) Andrzej ze Szczekarzewic Tarło, dziekan opatowski, ka-
nonik krakowski 1619, ¹⁷/₈ 1642 †
- 18) Albert Karol de Xenthe Galemski, protonotaryusz apo-
stolski, kanonik jarosławski 1644—1660
- 19) Jan Markiewicz, Dr. ob. pr., krakowski i warmiński
kanonik od ¹⁹/₃ 1663—²⁸/₆ 1666
- 20) Prepozytura w sekwestrze od ²⁹/₆ 1666—¹⁶/₄ 1681
- 21) Piotr Stanisław Orłowski, Dr. teolog., najpierw kantor
tarnowski, od ²⁷/₄ 1681 prepozyt, następnie od ¹⁵/₈ 1689
i infułat pierwszy tarnowski do ²³/₁ 1708 †
- 22) Jan Stanisław Jaroszewski, Dr. ob. pr., przedtem kan-
clerz i koadjutor prepozyta tarnow od ²⁵/₁ 1708—1714 †
- 23) Michał De La Mars, Dr. ob. pr., kanonik krakow., kantor
chełmeński, archidyakon, officjał lubelski, pleban w Bełczy-
cach, biskup trikomski, sufragan krakowski od ¹⁸/₅ 1715—1725 †
- 24) Zygmunt August Baron Jurmanowicz, prepozyt dą-
browski od ³⁰/₄ 1725—¹⁵/₁ 1729
- 25) Stefan Dębiński, kanonik krakowski od ¹⁵/₁ 1729—1739 †
- 26) Ludwik Hulewicz, archidyakon łucki, prepozyt z Równa
(w Tarnowie był tylko raz na swej instalacyi) od ¹⁷/₁₀ 1739—1748
zrezygnował
- 27) Jan Kanty Wosiński, Dr. ob. pr., kanonik katedr. krak.,
prepozyt mielecki, pleban w Gawłuszowicach od ²⁹/₁ 1749—¹¹/₁₀ 1761 †

¹) Kronika OO. Bernardynów w Tarnowie podaje datę jego śmierci. ²) Acta Capit
Ecclesiae Colleg. Tarnov. T. I. karta 232.

- 28) Marcin Stanisław ze Swiejk Swiejkowski, kanonik katedr. kijowski, pleban w Otfinowie i Bolesławiu, kanonik archi-katedr. lwowski _____ od $\frac{22}{3}$ 1762—1781 †
- 29) Paweł Rola Lubieniecki, Dr. ob. praw, łucki katedr. kanonik _____ od $\frac{7}{4}$ 1781, 1785

4. Kustosz kolegiaty.

Drugą prałaturą utworzonej w r. 1400 kolegiaty tarnowskiej była kustodya, ufundowana na dochodach kapelanii Bożego Ciała, zwanej także kapelanią Św. Krzyża. Pieczy kustosza podlegały: skarbiec i wszystkie paramenta kolegiaty, oraz cała służba kościelna. Kustosz był obowiązany w kaplicy Św. Krzyża, przez Spyka, podkomorzego krakowskiego, ufundowanej i uposażonej, codziennie — wyjąwszy niedziel i dni niedopuszczających takich mszy — odprawiać mszę św. za zmarłych, zaś co czwartek wczesnym rankiem mszę św. o Bożem Ciele odśpiewywać, a to albo sam albo przez swego wikarego ¹⁾. Obowiązek ten przejęło później na siebie collegium wikaryuszy, o czem będzie mowa na innem miejscu.

Do uposażenia kustosza należały ²⁾:

- a) Biała mała, wieś do parafii Jurków należąca, przy ujściu rzeki Białej do Dunajca położona, stanowiąca własność kustodyi tarnowskiej, przyznana jej wyrokiem, wydanym w Wislicy dnia 15. listopada 1419 r. ³⁾; we wsi tej miał kustosz dwór z ogrodami i sadami, karczmę i młyn, a wszyscy włościanie tamtejsi dawali mu i zwozili własnymi zaprzęgami do jego stodoł dziesięcinę snopkową ze wszystkich gruntów i konopną z czterech morgów i uiszczali mu pewną daninę pieniężną, lecz nie wiadomo jaką;
- b) dziesięcina snopkowa ze wszystkich gruntów i konopna z czterech morgów od kmieci wsi Białej większej, do parafii w Jurkowie należącej;
- c) dziesięcina, wartości rocznej 4 grzywien, z folwarku w Krzysszowiczach (?), wsi do parafii w Jurkowie należącej i będącej własnością Mikołaja Kreydlara, obywatela i konsula krakowskiego, który wieś tę kupił od Jana Feliksa z Tarnowa;
- d) kustodya miała nadto w Tarnowie własny dom obok kolegiaty.

Prałaturę tę w czasie od r. 1400 do r. 1785 — o ile zbadać było można — zajmowali:

¹⁾ Archiwum Sławuckie T. II. N. 80. ²⁾ Liber beneficior. dioecesis Cracov. Jana Długosza T. I. str. 604 -- 616. ³⁾ Archiwum Sławuckie T. II. N. 116.